

ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В СИСТЕМІ
КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

Проект
впроваджується
Радою Європи в рамках
Плану дій для України
на 2018-2021 рр

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

*Проект Ради Європи «Дотримання прав людини в системі
кримінальної юстиції України»*

Навчальні центри для прокурорів в країнах Європи

Порівняльний огляд

Експерти від країн

Грузія — Мамука Лонгурашвілі

Італія — Івана Роанья

Молдова — Ліліан Апостол

Іспанія — Хуан Ернандес Вільяльба

Матеріал зведений Канстанціном Дзехціяру

Зміст

Пояснювальна записка	3
Вступ	4
Короткий огляд європейських і міжнародних стандартів у галузі підготовки прокурорів	4
1 Організаційні аспекти діяльності навчальних закладів прокуратури.....	6
1.1 Загальні відомості про навчальні заклади прокуратури	6
1.1.1 Загальні зауваження	6
1.1.2 Грузія	6
1.1.3 Італія.....	6
1.1.4 Молдова.....	6
1.1.5 Іспанія.....	7
1.2 Кількісні дані: постійний склад, перемінний склад, річний бюджет.....	7
1.2.1 Кількість штатних співробітників	7
1.2.2 Річний бюджет	8
1.2.3 Підвищення кваліфікації. Кількість учасників і заходів. Тривалість навчання.....	9
1.2.4 Початкова підготовка. Кількість учасників (щорічна) і тривалість навчання.....	10
1.3 Статус співробітників і керівництва установ	11
1.3.1 Статус співробітників установ	11
1.3.2 Чи співробітники закладів самі проводять навчання?.....	12
1.3.3 Форма працевлаштування в закладі.....	13
1.3.4 Режим взаємодії між навчальним закладом та органами прокуратури.....	13
1.3.5 Види діяльності, передані на аутсорсинг.....	14
1.3.6 Організаційна структура установи	15
1.4 Добір та оцінювання викладачів.....	19
1.4.1 Хто здійснює добір викладачів?.....	19
1.4.2 Критерії добору	20
1.4.3 Винагорода викладачам	21
1.4.4 Оцінювання викладачів	21
2 Функціональні аспекти діяльності навчальних закладів прокуратури	22
2.1 Оцінювання потреб у навчанні	22
2.2 Розроблення навчального плану	23
2.2.1 Види занять.....	23
2.2.2 Хто розробляє навчальні модулі?.....	24
2.3. Оцінювання слухачів.....	25
2.4 Чи проходження курсів підвищення кваліфікації є обов'язковим за законом?.....	27
2.5 Чи навчання на курсах підвищення кваліфікації входить до стажу роботи прокурором?.....	27
2.6 Дистанційне навчання.....	28

Пояснювальна записка

1. Існують численні форми, яких можуть набувати навчальні центри для прокурорів. Однак головним є те, що ці центри мають віддзеркалювати функції та цілі, покладені на відповідний навчальний центр, а також кількість учасників, тривалість навчання та наявні ресурси.
2. Аналіз форм, у яких діють навчальні центри, свідчить про те, що краще мати менше співробітників і запрошувати провідних фахівців із зовнішніх установ. Штатні співробітники зазвичай забезпечують якість навчальних програм, запрошення зовнішніх лекторів, проведення іспитів тощо. Навіть у Молдові, де чисельність штатного персоналу є порівняно високою, значна кількість співробітників — це особи, тимчасово прикомандировані зі своїх постійних прокурорських та суддівських посад.
3. Усі розглядувані навчальні центри забезпечують початкове навчання та підвищення кваліфікації. Обидві форми навчання розрізняються між собою за тривалістю та змістом, але початкове навчання, як правило, триває декілька місяців, тоді як підвищення кваліфікації — декілька днів.
4. Бюджет, виділений цим навчальним центрам, суттєво відрізняється. Попри це, звичайний бюджет часто доповнюється фінансуванням із зовнішніх джерел.
5. Як правило, глава прокурорської служби має певний вплив на ці навчальні центри, але їм також дозволяється певний ступінь автономії. Важливо пам'ятати, що навчальні центри є науковими інституціями особливого характеру і що в них слід забезпечувати деякі академічні свободи.
6. Важливо гарантувати, що принаймні початкова підготовка не дублює наданої університетами юридичної підготовки. Центрам слід мати прикладну спрямованість і використовувати методики навчання дорослих значно активніше, ніж в університетах.
7. Організаційна структура цих центрів може бути різноманітною. Основними принципами мають бути вичерпність, чіткість і простота структури.
8. Добір викладачів здійснюється самостійно центрами або керівними органами центрів. Цей добір слід здійснювати на основі чітко встановлених і відомих критеріїв.
9. Зазвичай викладачам виплачується винагорода. У деяких випадках розмір винагороди розраховується відповідно до стандартного робочого дня чинних прокурорів.
10. Усі викладачі та курси навчання оцінюються учасниками. Однак іноді не зовсім ясно, як ці результати використовують чи беруть до уваги. Важливо реагувати на дані таких оцінювань і діяти відповідно до їхніх результатів. У деяких країнах (Грузія), після аналізу зібраних даних, центр розробляє рекомендації для зацікавлених сторін (включно з викладачами) задля підвищення в майбутньому ефективності відповідної програми навчання.
11. В установах щороку проводять оцінювання потреб у навчанні. Чинних прокурорів зазвичай опитують про те, які потреби вони відчують і яке навчання є необхідним.
12. Самі викладачі, як правило, розробляють свої навчальні модулі згідно з указівками центрів.
13. В усіх установах розроблені курси дистанційного навчання, але застосовуються вони з перемінним успіхом.

Вступ

Цей звіт узагальнює та систематизує звіти по країнах, підготовлені експертами від країн. Звіт ставить за мету надати підтримку робочій групі, створеній Генеральною прокуратурою та Національною академією прокуратури України. Завдання звіту — порівняти основні організаційні та функціональні характеристики навчальних закладів прокуратури в деяких державах-членах Ради Європи. Ці характеристики братимуться РГ до уваги під час розроблення нової концепції Навчального центру прокуратури. РГ матиме можливість порівняти рішення, застосовані в інших країнах, і використати в концепції найкращі з них.

У НАПУ працює понад 200 штатних співробітників. Проект спрямований на реформування цього закладу задля перетворення його на ефективний сучасний навчальний центр, здатний готувати висококваліфікованих прокурорів.

В Україні налічується близько 12 000 прокурорів, з яких приблизно 3000 беруть участь у різних заняттях з підвищення кваліфікації в НАПУ, а також 250 кандидатів у прокурори, що проходять у НАПУ початкову підготовку. Останніми роками системи професійної та початкової підготовки зазнали суттєвих змін. Нинішню схему початкової підготовки вперше запроваджено цього року. Крім цього, НАПУ регулярно публікує довідники та інші методичні документи, в яких іноді зачіпаються питання прав людини.

У звіті розглядатимуться два аспекти функціонування навчальних центрів для прокурорів в Грузії, Італії, Молдові та Іспанії (в порядку за англійським алфавітом). Звіт ділиться на дві частини: організаційні та функціональні аспекти навчальних закладів прокуратури.

Короткий огляд європейських і міжнародних стандартів у галузі підготовки прокурорів

Коли йдеться про підготовку прокурорів, існує дуже мало універсальних правил. Хоча існує низка рекомендацій і механізмів «м'якого права» стосовно якостей, що слід мати прокурору¹, рекомендацій щодо того, як навчити цим навичкам, значно менше².

Наприклад, у розділі 7 Рекомендації Rec(2000)19 Комітету міністрів Ради Європи зазначається, що навчання є і правом, і обов'язком усіх прокурорів як перед їхнім призначенням, так і на постійній основі. Держави, таким чином, мають вживати дієвих заходів із забезпечення відповідного рівня підготовки та освіти у прокурорів як до, так і після їхнього призначення. Прокурори зокрема мають бути обізнані про:

- a. норми й етичні обов'язки своєї установи;
- b. конституційний і правовий захист підозрюваних, потерпілих і свідків;
- c. права і свободи людини, закріплені Конвенцією про захист прав людини та основоположних свобод, особливо права, викладені в статтях 5 і 6 Конвенції;
- d. принципи та практику організації роботи, керування, кадрового забезпечення в судовому контексті;
- e. механізми та матеріали, що сприяють узгодженості в їхній діяльності.

¹ Див., наприклад, Керівні принципи ООН щодо ролі прокурорів. Ухвалені восьмим Конгресом ООН з профілактики злочинності й поводження з правопорушниками, що проходив з 27 серпня по 7 вересня 1990 року в Гавані (Куба), або Рекомендацію Rec(2000)19 Комітету міністрів Ради Європи щодо ролі прокуратури у системі кримінального судочинства.

² Див., наприклад, Посібник Європейської мережі підготовки суддів (ЄМПС) щодо методики навчання суддів на території Європи, 2016 р.

У цьому ж положенні зазначається, що державам у світлі сучасних умов слід вживати дієвих заходів, аби забезпечувати додаткову підготовку зі специфічних питань або у специфічних галузях, особливо зважаючи на види й розвиток злочинності, а також на міжнародне співробітництво в кримінальних справах³.

Попри це, єдиної правильної форми підготовки прокурорських кадрів не існує. Звіти по країнах свідчать про те, що навчання прокурорів організують різними способами, однак воно має відповідати таким основним принципам:

1. Курсам навчання для дорослих слід бути конкретними, практичними та становити безсумнівну цінність як доповнення до юридичної підготовки прокурорів, отриманої ними на університетському рівні. Ці курси мають віддзеркалювати фах і реальне життя⁴.
2. Ефективність навчання слід оцінювати на регулярній основі⁵. Потрібно постійно здійснювати оцінювання потреб⁶.
3. Підготовка має включати до себе не лише правові дисципліни, але і навчання «м'яким» навичкам, етиці, управлінню судовими справами тощо⁷.
4. Важливо, щоб навчальний план передбачав відпрацьовування методик та емпіричне навчання.
5. Навчальний план має включати до себе нові технології, зокрема курси дистанційного навчання, але їх потрібно поєднувати з реальною взаємодією з колегами та викладачами.
6. Рекомендується вводити до керівництва навчальних закладів представників громадянського суспільства та наукових кіл, аби забезпечувати ширший погляд на програми навчання⁸.
7. Навчальному закладу також має надаватися певна незалежність від генеральної прокуратури в питаннях врядування, змісту і форм навчання⁹.
8. Чинних прокурорів варто залучати до процесу навчання як викладачів.
9. У навчанні має надаватися пріоритет правозахисній тематиці. Найефективніший спосіб вивчення питань, пов'язаних із правами людини, — це обговорення реальних життєвих ситуацій та застосування до них правозахисного підходу.

³ Рекомендація Res(2000)19 Комітету міністрів Ради Європи щодо ролі прокуратури у системі кримінального судочинства, розділ 7.

⁴ Див. Посібник ЄМПС щодо методики навчання суддів на території Європи, с. 16.

⁵ Див. розділ 10 Бордоської декларації. Висновок № 12 (2009) Консультативної ради європейських суддів (КРЕС) і Висновок № 4 Консультативної ради європейських прокурорів (КРЕП).

⁶ Див. Посібник ЄМПС щодо методики навчання суддів на території Європи, с. 13.

⁷ Див. Керівництво з початкової підготовки суддів і прокурорів, розділ 1.

⁸ Див., наприклад, Посібник ЄМПС щодо методики навчання суддів на території Європи, с. 14.

⁹ Макбрайд, Дж., і Пірсон, Дж. Порівняльне дослідження навчання прокурорів, § 29.

1 Організаційні аспекти діяльності навчальних закладів прокуратури

1.1 Загальні відомості про навчальні заклади прокуратури

1.1.1 Загальні зауваження

У всіх країнах підготовка прокурорів здійснюється в спеціально призначених для цього навчальних центрах. В Італії, Молдові та Іспанії підготовку суддів і прокурорів здійснює один заклад (в Іспанії на базі такого закладу також проводиться навчання співробітників поліції та інших державних служб). У Грузії, як і в Україні, існують окремі навчальні центри для суддів і прокурорів. З цієї причини, деякі наведені у цьому звіті цифри можуть виявитися завищеними, оскільки вони іноді враховують як суддів, так і прокурорів. Наскільки можливо, у звіті наводитимуться уточнені дані.

Всі заклади забезпечують як початкову підготовку, так і підвищення кваліфікації прокурорів. Початкова підготовка спрямована на навчання майбутніх прокурорів; підвищення кваліфікації покликане вдосконалювати навички та знання чинних прокурорів.

1.1.2 Грузія

Центр професійного розвитку та управління кар'єрою проводить навчання для прокурорів і є структурним підрозділом прокуратури Грузії. Він діє в рамках Управління кадрів і розвитку як один із його підрозділів. Його діяльність регламентується основним Законом 2018 року «Про прокуратуру» в питаннях загальної структури та Положенням 2005 року про Управління кадрів і розвитку — у правових, інституційних і функціональних аспектах. Додаткові практичні рекомендації були вироблені для Стандартів професійного розвитку (2016 рік) і Системи службової атестації (2017 рік).

1.1.3 Італія

В Італії судді та прокурори вважаються магістратами. Стати суддею та прокурором можливо лише на конкурсній основі за результатами іспитів. Кандидати, що успішно склали іспити, стають стажистами-магістратами. Усі магістрати проходять загальну початкову підготовку та підвищення кваліфікації. Навчання лише для прокурорів проводиться у виняткових випадках. Початкову підготовку та підвищення кваліфікації магістратів організує Вища рада магістратури (ВРМ) і забезпечує Вища школа магістратури (ВШМ). ВШМ є самостійною юридичною особою з правосуб'єктністю за публічним і приватним правом. Вона цілком правоздатна в тих аспектах своєї діяльності, що стосуються її організації, функціонування, управління, укладення договорів та підзвітності. ВШМ — єдиний орган, уповноважений здійснювати професійну підготовку суддів. ВРМ — орган самоврядування суддівства, до складу якого входять судді та прокурори звичайних судових органів (цивільних і кримінальних). ВШМ була створена Законодавчим декретом № 26 від 30 січня 2006 року. Початкова підготовка та підвищення кваліфікації регламентуються одним положенням. Статут школи, що закріплює її автономію, був затверджений 6 лютого 2012 року.

1.1.4 Молдова

Єдиним навчальним закладом прокуратури в Республіці Молдова є Національний інститут юстиції, що діє як змішана освітня установа для професійного навчання суддів і прокурорів. Він також організує підготовку інших фахівців у галузі права.

Генеральна прокуратура відкрила 2006 року власний навчальний центр, але через майже рік роботи його було включено до складу Національного інституту юстиції.

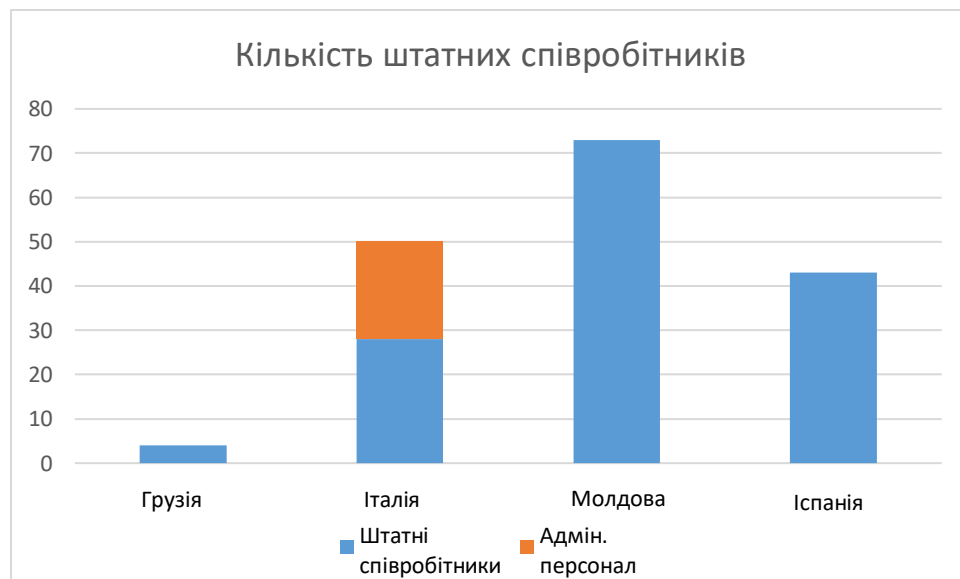
Національний інститут юстиції має власний правовий статус незалежної публічної установи з правом формувати свої бюджет і освітню політику; його функціонування та організаційна структура визначаються спеціальним законом «Про Національний інститут юстиції» (№ 152 від 08.06.2006) і низкою самостійно ухвалених положень, що стосуються різних аспектів його діяльності (наприклад, Положення про статус викладачів, про реєстр, організацію професійних іспитів тощо).

1.1.5 Іспанія

Центр правових досліджень (Centro de Estudios Jurídicos або CEJ) є незалежним органом Міністерства юстиції Іспанії зі своїм бюджетом і автономним управлінням, відповідальний за підготовку прокурорів, а також членів суду (секретарів, судових медиків, токсикологів), державних прокурорів і співробітників судової поліції. Правові основи діяльності Центру включають до себе статтю 434 основного закону № 53/2002 «Про судоустрій», статтю 81 закону № 40/15 «Про фінансові, адміністративні та соціальні заходи», що регулює статус працівників державного сектору, а також королівський указ № 312/2019, що затверджує Статут Центру правових досліджень, який повністю регламентує роботу Центру правових досліджень.

1.2 Кількісні дані: постійний склад, перемінний склад, річний бюджет

1.2.1 Кількість штатних співробітників

Кількість штатних співробітників становить 4 особи в Грузії, 50 — в Італії (із яких 22 — адміністративний персонал), 73 — в Молдові, 43 — в Іспанії.

1.2.2 Річний бюджет

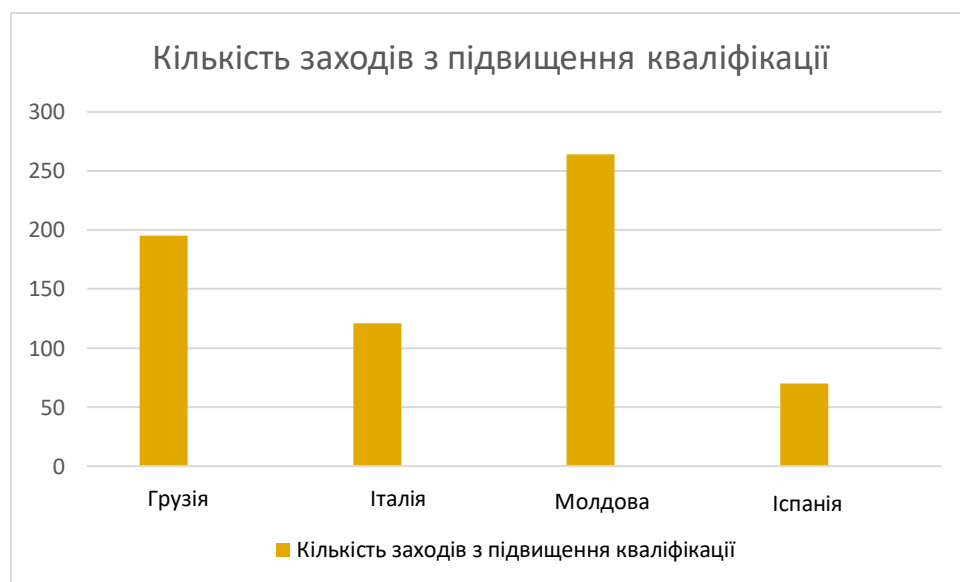

У Грузії діяльність Центру професійного розвитку та управління кар'єрою здебільшого фінансується міжнародними проектами та донорами.

В Іспанії вартість підвищення кваліфікації прокурора становить близько 1,5 млн євро, а початкової підготовки — близько 500 000 євро. Ці цифри не враховують постійних витрат установи. У таблиці наведений бюджет всієї установи.

В Італії та Молдові не передбачений окремий бюджет на підготовку прокурорів.

1.2.3 Підвищення кваліфікації. Кількість учасників і заходів. Тривалість навчання

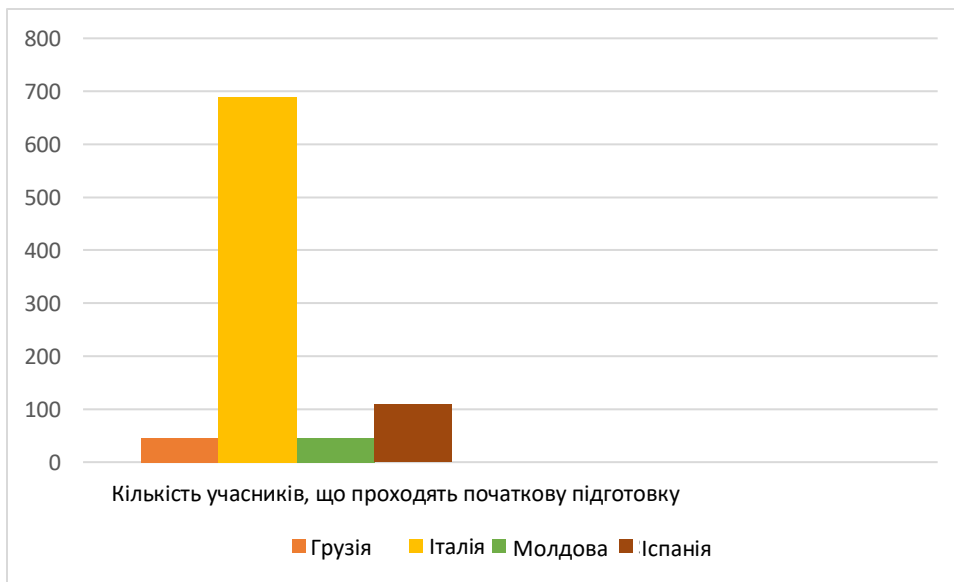
Кількість учасників і заходів в Італії та Молдові охоплює як суддів, так і прокурорів.

Тривалість навчання

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Існує три категорії тривалості навчання: менш як шість	Централізоване навчання, як правило, триває 4	Програми навчання та їхню тривалість планують залежно	Форми заходів можуть бути різні.

годин; менш як 24 години та понад 24 години.	заняття (кожне з яких веде окремий викладач), тобто 2 повні дні. Тривалість кожного курсу навчання в жодному разі не може перевищувати 2 тижні. Децентралізовані заняття на сьогодні організують і проводять на базі 27 децентралізованих навчальних підрозділів; як правило, такі заняття тривають пів дня.	від кількості слухачів — прокурорів і суддів — та їхніх потреб; наявності викладачів та організаторів. Звичайним підходом раніше було проведення тижневих курсів. Однак Національний інститут юстиції дедалі більше застосовує практику спеціальних дводенних курсів навчання.	Практикум: один день. Короткий курс: два дні. Інтенсивне навчання: три дні. Очна форма навчання (повний обсяг знань, що пропонує заклад): п'ять днів. Онлайнове навчання: до чотирьох місяців.

1.2.4 Початкова підготовка. Кількість учасників (щорічна) і тривалість навчання

У Грузії це число коливається між 30 і 60 учасниками. У Молдові це число коливається між 40 і 50 учасниками. Відповідно, на наведеному вище графіку показано середню кількість.

Що ж стосується тривалості та порядку організації навчання, то це роз'яснюється в таблиці нижче:

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Стажистів добирають на конкурсній основі. Стажування оплачується і триває до 12 місяців. Воно складається з таких етапів: стажисти проходять початкову двомісячну (теоретичну та практичну) підготовку; потім їх призначають стажистами-прокурорами, які працюють під керівництвом досвідчених колег.	Кандидати на посади магістратів проходять стажування в суді першої інстанції. Навчання триває 18 місяців. Наприкінці першого періоду навчання стажисти обирають свою майбутню спеціалізацію (суддівську чи прокурорську) і проходять спеціальну підготовку тривалістю 6 місяців.	Початкова освіта тривалістю 18 місяців є обов'язковою. З цих 18 місяців 12 припадає на класні заняття і 6 місяців — на стажування.	Початкова підготовка: 8 місяців. 4 місяці (вересень–грудень) — теоретична/практична підготовка на базі закладу. Потім 4 місяці (січень–квітень) роботи на місцях під контролем прокурорів-наставників.

1.3 Статус співробітників і керівництва установ

1.3.1 Статус співробітників установ

Як видно з наведеної нижче таблиці, співробітники зазвичай є державними службовцями. Деяких співробітників прикомандировано з цільових установ, зокрема органів прокуратури.

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
У центрі працюють державні службовці, які не є прокурорами. Вони призначаються/звільняються з посади генеральним прокурором.	Персонал Вищої школи магістратури виділено чи прикомандировано з Міністерства юстиції та інших державних органів. За цими співробітниками зберігаються їхні попередні посади.	Управлінські та керівні посади можуть обійматися прокурорами, суддями або викладачами права, обраними та/або відрядженими на строк 5 років з можливістю подовження на той же строк. Їм надає	Усі співробітники закладу — державні службовці. Нинішній директор є прокурором, хоча це не є обов'язковою вимогою до посади. У всякому разі, директор діє як

		допомогу середній юридичний і технічний персонал.	державний службовець.

1.3.2 Чи співробітники закладів самі проводять навчання?

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Так	Ні	Так	Ні
Два співробітники центру — психологи. Вони проводять спеціальні заняття. Кількість зовнішніх викладачів вища за кількість прокурорів-викладачів. Однак більшість занять проводяться останніми.	Школа покладається на зовнішніх консультантів у плануванні та проведенні занять. Добір викладачів здійснюється керівним комітетом з-поміж магістратів, викладачів університетів і адвокатів з перевіреною кваліфікацією.	Інститут покладається на прикомандированих суддів і прокурорів, для яких основним місцем роботи є Національний інститут юстиції. Співвідношення між прикомандированими та зовнішніми професійними викладачами не є незмінним, але зазвичай зберігається рівна пропорція між прикомандированими прокурорами та суддями. Частка зовнішніх викладачів залежить від результатів їхнього офіційного добору та призначення. На сьогодні в інституті серед викладачів налічується 20 чинних суддів, 17 прокурорів, 10 адвокатів, 37 юристів і державних службовців (здебільшого від Міністерства юстиції).	Постійного складу викладачів немає, оскільки їх призначають для виконання конкретних оплачуваних завдань. Понад 95% із них — чинні прокурори та судді.

1.3.3 Форма працевлаштування в закладі

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Штатні співробітники на постійній основі.	Штатний персонал складається з державних службовців, що працюють на постійній основі.	Повна зайнятість передбачається лише для технічного та середнього юридичного персоналу. Чинних прокурорів можуть відряджати на строк 5 років з можливим подовженням на той же строк. Прокурори можуть обіймати будь-яку керівну посаду в Національному інституті юстиції, куди їх було відряджено, зберігаючи свої зарплати та передбачені для прокурорів соціальні пільги. Вони поєднують адміністративну посаду в закладі з повсякденною педагогічною роботою.	Що стосується постійного персоналу, то бюджет передбачає 43 штатних співробітники, хоча на сьогодні ці посади на постійній основі обіймає 30 осіб. Тому щороку наймають 10 осіб, аби заповнити вакансії. Якщо в поточному році вакансії залишаються незаповненими, на ці посади призначають наступного року.

1.3.4 Режим взаємодії між навчальним закладом та органами прокуратури

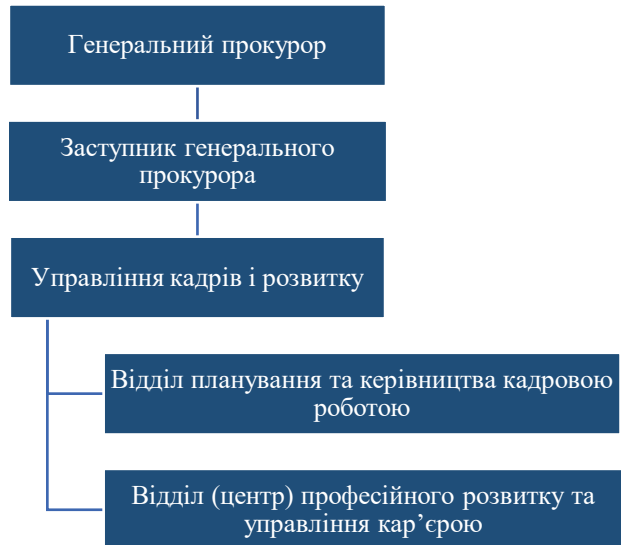
Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Діяльність центру ґрунтується на децентралізованій взаємодії з іншими структурними підрозділами (включно з регіональними відділеннями) прокуратури Грузії.	Взаємодія інституту з органами прокуратури є централізованою, навіть якщо навчальні заходи проводяться децентралізовано.	Здебільшого централізований, через керівника інституту (директора) і генерального прокурора чи голову Вищої ради прокурорів в інтересах вироблення рішень. Однак заохочується	У генеральній прокуратурі є прокурори, відповідальні за навчання. До нещодавніх законодавчих радником директора Центру правових досліджень був прокурор. Обидві

		пряма взаємодія з повсякденних питань між керівним персоналом інституту та прокурорами, у тому числі викладачами.	особи забезпечували централізовану взаємодію. Однак нещодавне створення посади директора з питань навчання прокурорів надає ще централізованішого характеру контактам між обома установами.

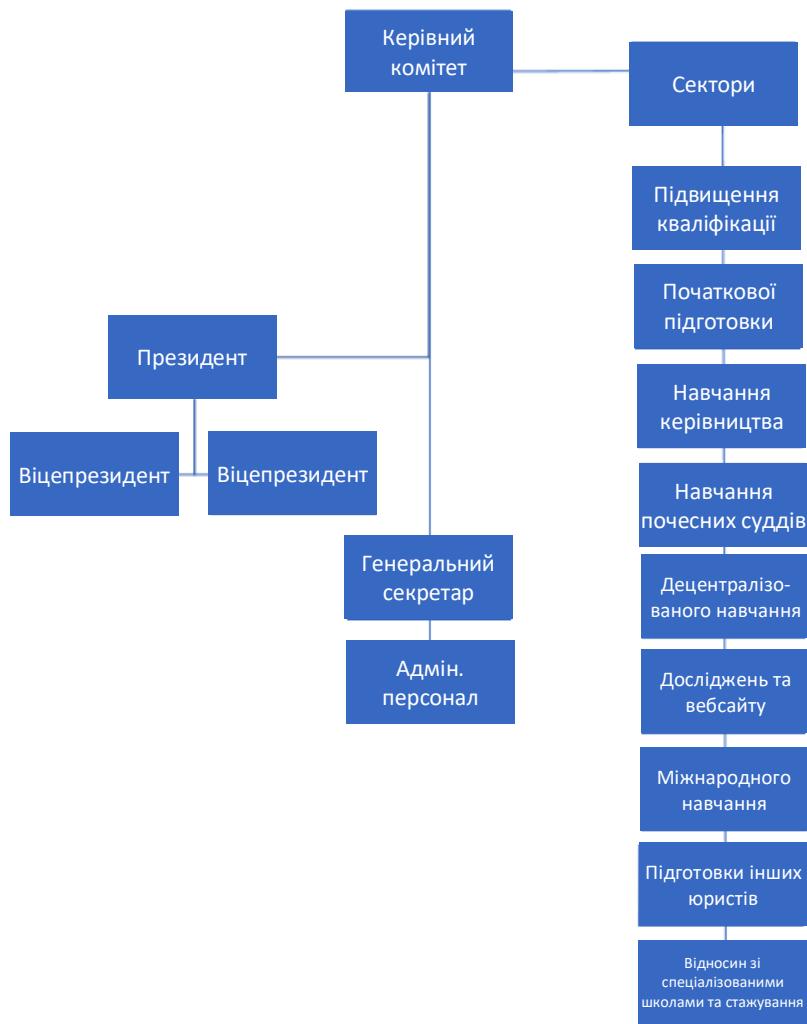
1.3.5 Види діяльності, передані на аутсорсинг

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Передані на аутсорсинг види діяльності включають до себе усний та письмовий переклад, публікації, оренду, матеріально-технічне забезпечення, прибирання та послуги громадського харчування.	На аутсорсинг передані такі види діяльності: усний та письмовий переклад, прибирання та кур'єрські послуги; публікації, оренда, ІТ і телекомунікаційні послуги; технічне обслуговування.	Зазвичай це позанавчальні заходи, зокрема проведення конференцій, круглих столів, тематичних занять з ініціативи та під егідою проєктів співробітництва (РЄ, ЄС, ООН, інших міжнародних організацій) і НУО.	Матеріально-технічне забезпечення, послуги громадського харчування та деякі аспекти оброблення даних.

1.3.6 Організаційна структура установи
Грузія

Італія

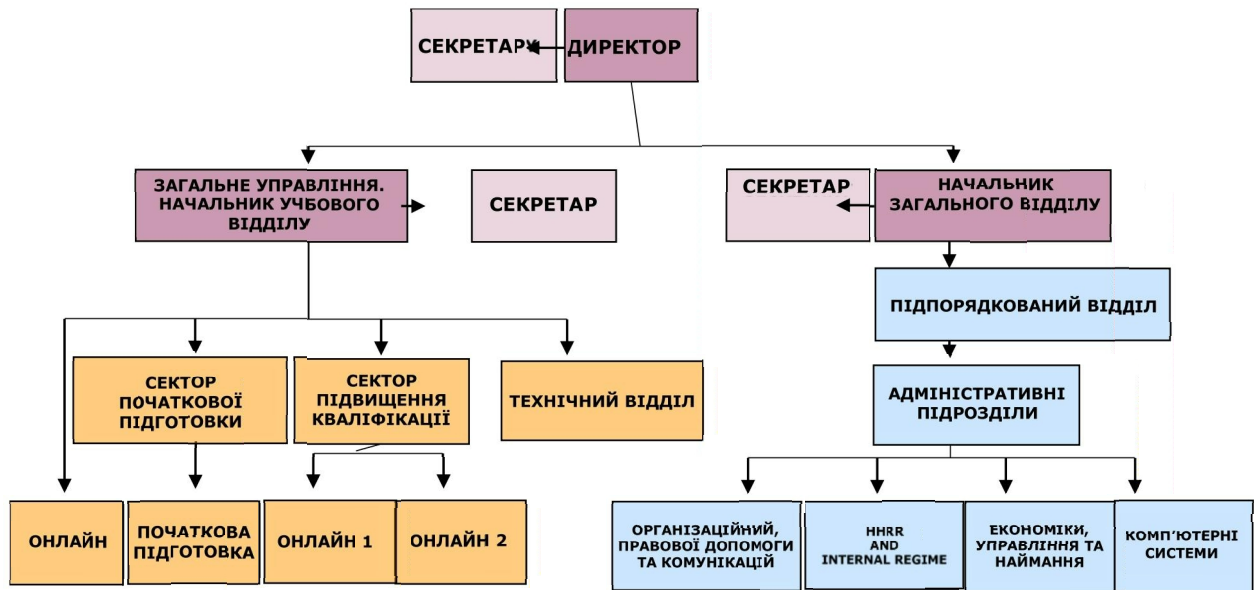

INSTITUTUL NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI NATIONAL INSTITUTE OF JUSTICE	Організаційна структура Національного інституту юстиції	Ред. 03
		14.11.2016

APPROVED:

Diana SCOBIOALA,
Director
National Institute of Justice
“ ”

Іспанія

1.4 Добір та оцінювання викладачів

1.4.1 Хто здійснює добір викладачів?

Добір викладачів зазвичай здійснюється або співробітниками закладу, або його керівним органом. Як правило, він залежить від організаційної структури відповідного закладу.

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Центр щороку здійснює оцінювання потреб у підготовці. Аналіз спирається на дані опитувань і результати попереднього оцінювання роботи персоналу. Визначивши відповідні потреби в навчанні, центр готує план дій на майбутній рік і добирає викладачів, користуючись внутрішніми (прокурори) та зовнішніми ресурсами.	Добір викладачів здійснюється керівним комітетом. Керівний комітет складається з 12 членів. Їх добирають з-поміж старших суддів, юристів і викладачів права. Члени керівного комітету обираються на чотири роки без права обіймати посаду два строки поспіль.	Викладачів добирають і/або повторно затверджують за підсумками періодичної перевірки, яку Рада (керівний орган) проводить кожні два роки, відповідно до ухвалених нею критеріїв.	Порядок призначення викладачів різний для початкової підготовки та підвищення кваліфікації. Початкова підготовка: викладачі модуля, пропонованого закладом, призначаються на три роки за результатами відкритого конкурсу серед прокурорів. Добір здійснюється закладом за пропозицією генеральної прокуратури. Підвищення кваліфікації: генеральна прокуратура розробляє план проведення навчань на рік і призначає керівників модулів. Ці керівники здійснюють добір викладачів.

1.4.2 Критерії добору

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Кандидати мають відповідати таким основним вимогам: - бути фахівцем у відповідній галузі та володіти глибокими знаннями в питаннях, що стосуються навчання; - окрім теоретичних знань, наявність практичного досвіду, який використовуватиметься в проблемному навчанні; - знання методик навчання дорослих та методології проведення оцінювання; - ефективні комунікативні (вербальні та невербальні) навички; - дотримання норм професійної етики щодо стажистів, колег і співробітників центру; - знати цілі та завдання прокурорської системи та діяти відповідно до них; - мати потрібні навички роботи на комп'ютері; - бути активним та ініціативним.	Викладачів добирають з-поміж чинних або колишніх суддів, університетських викладачів, а також юристів з підтвердженими досвідом і кваліфікацією.	Критерії, серед іншого, включають до себе репутацію, добросовісність, професійний досвід в галузі права; кількість наукових публікацій; досвід наукової та викладацької роботи. Перевагу віддають суддям і прокурорам, але прийнятними є також адвокати та інші юристи.	Критерії добору викладачів залежатимуть від їхніх навчальних планів. Особливу увагу приділяють спеціалізації викладачів і їхньому досвіду роботи експертами та викладачами.

1.4.3 Винагорода викладачам

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Якщо центр позитивно оцінює роботу прокурора-викладача, він/вона може отримувати різні пільги: премії, нагороди наприкінці року як визнання його/її досягнень (наприклад, визнання кращим викладачем тощо), переваги в просуванні по службі, участі в міжнародних ознайомлювальних поїздках тощо.	Прокурори, залучені до викладання, не користуються особливими пільгами. Час, потрібний на підготовку до занять та їхнє проведення, зараховується як робочий час.	Переваги існують лише у фінансовому плані (викладачам оплачують проведені ними заняття) та в привілейованому статусі під час обов'язкового оцінювання рівня професійної підготовки.	Для прокурорів, що працюють викладачами, переваги здебільшого є фінансовими. Для кожного навчального заходу встановлений певний тариф. Наприклад, лекція оплачується залежно від її тривалості. Якщо для лекції розроблено письмові матеріали, то розмір виплат може збільшуватися. Якщо прокурор входить до складу дискусійної групи, то передбачається плата за його активну роботу в цій групі.

1.4.4 Оцінювання викладачів

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Центр проводить регулярний контроль якості задля оцінки ефективності роботи викладачів. Кожній групі слухачів призначено куратора, який оцінює процес занять (під час і/або	Викладачів наприкінці кожного курсу занять оцінюють самі слухачі, яких просять заповнити анонімні форми оцінки. Про результати такого оцінювання викладачів не	Викладачі за законом зобов'язані кожні два роки проходити оцінювання професійної відповідності. Для всіх викладачів також корисною є участь у регулярних заняттях	Після кожного заняття або навчальної програми слухачам надсилають бланк оцінювання викладачів у цифровій формі, який потрібно заповнити протягом

після завершення курсу) за допомогою бесід, анонімного анкетування та довгострокового зворотного зв'язку.	сповіщають офіційно.	для викладачів, які проводить інститут.	тижня. Цей бланк також надсилають кураторові заходу. У групах початкової підготовки ці бланки часто роздають у паперовому вигляді.

2 Функціональні аспекти діяльності навчальних закладів прокуратури

2.1 Оцінювання потреб у навчанні

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Центр здійснює ретельне оцінювання потреб у навчанні разом з іншими структурними підрозділами прокуратури Грузії. Нещодавно розроблена електронна програма оцінювання потреб у навчанні спирається на дані електронного опитування, яке проводиться з використанням індивідуальних анкет. Індивідуальні анкети заповнюють як рядові співробітники, так і представники керівництва.	Потреби в навчанні визначаються на основі рекомендацій Вищої ради магістратури та Міністерства юстиції. Потреби формулюють на основі судової статистики; також збирають поради контактних осіб, відповідальних за децентралізоване навчання. Серед магістратів також можуть поширювати запитальники, аби визначити напрями, за якими відчувається потреба в навчанні.	Навчальні плани початкової підготовки та підвищення кваліфікації щороку затверджуються радою за пропозицією керівника інституту.	Визначення потреб у навчанні та формування навчального плану здійснюється трьома основними каналами: по-перше, генеральний прокурор як керівник установи, поряд з методичними органами, має повноваження визначати ці потреби. По-друге, прокурори щороку беруть участь в опитуванні задля виявлення потреб у навчанні з боку органів прокуратури. По-третє, старші спеціальні прокурори також

			допомагають визначати потреби за своїми конкретними напрямками. На основі цих відомостей комісія з питань підготовки під час засідання, на якому розглядається вся зібрана інформація, визначає потреби в навчанні та затверджує навчальні плани.

2.2 Розроблення навчального плану

2.2.1 Види занять

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Використовуються презентації, обговорення, рольові ігри, практичні завдання, приклади з практики, навчальні поїздки, аналіз реальних ситуацій та практичні демонстрації. Додаткові відомості наведено в звіті по країні.	Навчання, що здійснюється централізовано з окремої теми, зазвичай включає до себе 4 різні заняття. Кожне заняття проходить у заздалегідь встановленому форматі: теоретична презентація з подальшим обговоренням (близько 45 хвилин), потім — робота у складі групи. Передбачається також проведення круглих столів,	Початкова підготовка: стиль навчання залежить від кожного окремого викладача, хоча дехто з них використовує класичний стиль університетських лекцій. Однак у рамках проекту, що здійснювався за фінансової підтримки ПРООН у 2016–2018 роках, в інституті намагалися запровадити навчальні судові процеси як	Лекції, семінари, практикуми, приклади з практики, відвідування різних установ, віртуальне навчання, дискусійні групи, дебати тощо. Основною формою занять, особливо в рамках підвищення кваліфікації, є лекція. Попри дедалі активніше застосування інноваційних методик, все ще зберігаються деякі класичні схеми навчання з огляду на

	дискусій і модерованих дебатів. У будь-якому разі, викладачів завжди прохають розглядати питання з практичного, прикладного погляду.	основний метод викладання. Підвищення кваліфікації може набувати різних форм, але переважають семінари, оскільки Національний інститут юстиції здебільшого організує їх за моделлю, що спирається на місцеві традиції та стилі викладання у закладах вищої освіти (в основному директивний стиль навчання, тобто через слухання й виконання вказівок викладача). Однак під час занять із підвищення кваліфікації форма проведення семінарів залежить від стилю навчання, обраного викладачем.	велику кількість учасників.

2.2.2 Хто розробляє навчальні модулі?

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
На етапі планування організується спільна нарада за участю представника центру, викладача чи викладачів і цільової	Навчальні модулі розробляються призначеними викладачами в координації та співпраці з особою,	Зміст навчання здебільшого формується викладачами індивідуально.	Керівник навчального модуля розробляє його навчальний план.

аудиторії (обмін інформацією з міжнародними фахівцями здійснюється електронною поштою). Учасники визначають найважливіші проблеми та домовляються про очікувані результати й процес навчання. За підсумками наради та обміну інформацією викладач розробляє/адаптує навчальний модуль та подає його до центру перед початком навчання.	відповідальною за це на центральному чи місцевому рівні.		

2.3. Оцінювання слухачів

Початкова підготовка

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Результати навчання та рейтинги слухачів визначаються згідно з попередньо встановленою системою оцінювання. Існує три види оцінювання: поточний іспит, тобто письмовий/електронний/усний іспит задля перевірки знань за конкретною темою в рамках навчальної програми; проміжний іспит, тобто спільне оцінювання одного чи декількох модулів, пройдених протягом курсу навчання; підсумковий іспит —	Початкова підготовка оцінюється в цілому. Додаткових тестів або іспитів не проводиться, і до уваги беруться лише звіти, складені різними особами, що відповідають за початкову підготовку прокурорів. Від змісту цих звітів	Кандидати за законом зобов'язані скласти випускні іспити та тести.	Під час початкової підготовки учасники повинні скласти певні іспити, щоби бути призначеними на посаду прокурора. Іспити здебільшого становлять практичні завдання, які потрібно виконати за

письмовий/електронний/усний іспит після завершення програми навчання. На підсумковому оцінюванні до уваги беруть відвідуваність, залученість до процесу навчання та результати іспитів. Мінімально потрібний бал становить 75 зі 100.	залежить призначення на посаду.		різними модулями.

Підвищення кваліфікації

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Аналогічно початковій підготовці.	Тестів чи інших форм оцінювання не передбачається. Закон покладає на керівний комітет зобов'язання оцінювати учасників також з огляду на старанність, проявлену протягом навчання, та думку викладачів.	Чинні прокурори звільнені від офіційного складання іспитів чи тестування. Однак, щоби відповідати вимогам до щорічного оцінювання, встановленим Вищою радою прокурорів, їм потрібно проходити підвищення кваліфікації в обсязі як мінімум 40 годин на рік. Невиконання цієї вимоги несе за собою низькі оцінки службової відповідності або навіть ризик звільнення.	В Іспанії підвищення кваліфікації є правом, а не обов'язком, тому після кожного модуля іспитів зазвичай не складають. Однак складання іспитів може передбачатися, якщо з проходженням курсу чи модуля пов'язане отримання певного статусу (наприклад, для того, щоб працювати в спеціальному підрозділі, потрібно продемонструвати оцінку, отриману за результатами онлайн-курсу з міжнародно-правового співробітництва).

2.4 Чи проходження курсів підвищення кваліфікації є обов'язковим за законом?

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Закон не зобов'язує чинних прокурорів проходити підвищення кваліфікації (або навчальні курси у встановленому обсязі чи за визначеною тематикою).	Оцінювання професійної відповідності планово проводиться кожні 4 роки. Кожному оцінюванню має передувати проходження принаймні одного навчального курсу, організованого Вищої школою магістратури. Вища рада магістратури бере до уваги оцінку, видану керівним комітетом.	Так. Щорічне підвищення кваліфікації в обсязі 40 годин є обов'язковим для чинних прокурорів.	Ні.

2.5 Чи навчання на курсах підвищення кваліфікації входить до стажу роботи прокурором?

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Так	Час, витрачений на професійну підготовку, зараховується в як робочий час (оплачувана відпустка).	Так. Цей час додається до стажу роботи учасників.	Так, кожна прокуратура має дозволяти прокурорам проходити навчання, крім випадків, коли надзвичайно великий обсяг справ потребує їхньої присутності на роботі.

2.6 Дистанційне навчання

Грузія	Італія	Молдова	Іспанія
Онлайнні курси HELP (наприклад, з питань антидискримінації, насильства щодо жінок та домашнього насильства тощо).	Вища школа магістратури має власну платформу дистанційного навчання (середовище Moodle). Спроби організувати курси дистанційного навчання робилися в минулому, але вони не були успішні. Поки що єдиними доступними дистанційними курсами є мовні та декілька дуже спеціалізованих (напр., з питань банкрутства). Вони дуже схожі на курси HELP, тривають від 3 до 6 місяців (в середньому 2 години робочого часу на тиждень) і включають до себе перевірку засвоєних знань.	Національний інститут юстиції запустив платформу електронного навчання. Вона пропонує курси за різною тематикою, навчання на яких не є обов'язковим. Деякі курси розроблені місцевими викладачами, але більшість з них узяті з платформи HELP Ради Європи та румунського Національного інституту магістратури.	Так, забезпечується дистанційне навчання. Основна тематика: навчання іноземних мов та спеціалізовані курси. Тривалість може бути різною, від одного до чотирьох місяців, залежно від змісту, або якщо курс буде продовжено.